

Метою досліджень було оцінити ефективність застосування технологій точного землеробства при вирощуванні сорго зернового. Дослідження проведені в 2025 р. в ТОВ «Земля Томилівська» Білоцерківського району Київської області. Використано GPS-навігацію для точного висіву з урахуванням просторової неоднорідності ґрунтів. Застосовано NDVI-аналіз та супутниковий моніторинг для контролю стану посівів. Виконано агрохімічний моніторинг для формування оптимальних карт-завдань підживлення та захисту рослин.

Застосування GPS-навігації забезпечило точне висівання насіння з урахуванням просторової неоднорідності ґрунтів, що дозволило оптимізувати густоту стояння рослин і зменшити витрати посівного матеріалу на 6–8% порівняно з традиційною технологією.

Для моніторингу стану посівів використано NDVI-аналіз і супутникові знімки, які дали змогу оперативно визначати ділянки з ознаками стресу, спричиненого нестачею вологи чи нерівномірним живленням. На основі цих даних проводили цільове коригування систем удобрення та захисту рослин.

Результати агрохімічного моніторингу полів стали основою для створення карт-завдань із диференційованим внесенням добрив, що підвищило ефективність використання азоту й фосфору та забезпечило приріст урожайності зерна сорго на 0,6–0,8 т/га порівняно з контролем. Одночасно витрати мінеральних добрив скоротилися на 10–12%, що покращило економічну ефективність виробництва.

Отже, інтеграція GPS-навігації, дистанційного зондування та агрохімічного моніторингу сприяла формуванню рівномірних і високопродуктивних посівів сорго, підвищенню їх стійкості до просторової та кліматичної мінливості й забезпечила раціональне використання ресурсів.

Слепцова Л. П.

*Інститут садівництва НААН України, вул. Садова, 23, Київ-27, 03027, Україна
e-mail: muhomorluyda@ukr.net*

СУЧАСНИЙ СТАН ВИРОБНИЦТВА САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ БАГАТОРІЧНИХ КУЛЬТУР

Інноваційна діяльність у галузі садівництва характеризується постійним оновленням сортового складу насаджень, що відбувається у процесі їх відтворення. Станом на 24 квітня 2025 року, за даними Державного реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва, виробництвом садивного матеріалу багаторічних культур займаються такі підприємства: ФОП Колотуцького О. Л., ФОП Кушнір Е. М., ФОП Мащенко М. О.. Зокрема, ними вирощуються: яблуня домашня сортів

‘Голден Делішес’, ‘Гала’, ‘Річард Делішес’, ‘Фуджі’, підщепи яблуні М9, груші звичайної сорт ‘Ноябрьська Молдавії’ (ФОП Мащенко М. О.). Також ФОП Мащенко М. О. займається вирощуванням підщепи вишні ВСЛ 2, сливи дамашньої сорт ‘Стенлей’, ‘Президент’, підщепи сливи ВСВ 1.1, абрикос звичайний сорт ‘Вондер Кот 1’, персик звичайний сорт ‘Редхавен’, ‘П.Ф24.1-007’, нектарин сорт ‘Ерлістар’, айва сорт ‘Еліне’. Вирощуванням суниці садової займаються: ТОВ «Фрутек» – сорт ‘Флорен’, ‘Хонейо’, ‘НФ 205’, ‘НФ 311’, ‘НФ 633’, ‘НФ 421’, ‘Мальга’, ‘Зенга Зенгана’, ‘Полка’, агрус звичайний – сорт ‘Ксенія’. Куковенко А. В. займається вирощуванням садивного матеріалу суниці садової сорт ‘Аліна’ та МПЦ «Апекс» – сорт ‘Аліна’, ‘Факел’, ФГ «Фруктовий сад АТ» – ‘Хонейо’, ‘Зенга Зенгана’, ТОВ «АФ Благодатне» – ‘НФ 205’, ‘НФ 311’, ‘НФ 633’, ‘НФ 421’. Вирощуванням садивного матеріалу малини займаються такі підприємства: ТОВ «Плантекс» сорт – ‘БП1’, ‘Рафцакю’, ‘Джоан Джей’, ‘Делніва’, ‘БП 1522’, ‘Ерос’, ‘Полка’, ‘Полана’, ‘Пшехиба’, ‘Поемат’, ‘Полонез’, ‘Полесьє’, ТОФ «Фрутек» – сорт малини ‘БП1’, ‘Рафцакю’, ‘Джоан Джей’, ‘Октавія’, ‘ЕленЕмпл’ ‘БП 1522’, ‘Ерос’, ‘Полка’, ‘Полана’, ‘Пшехиба’, ‘Поемат’, ‘Полонез’, ‘Полесьє’, МПЦ «Апекс» – сорт малини ‘Космічна’, ТОВ «АФ Благодатне» – сорт малини ‘Делніва’. Вирощуванням садивного матеріалу ожина займаються такі підприємства: ФГ «Фруктовий сад АТ» – сорт ‘Натчез’, МПЦ «Апекс» – сорт ожини ‘Садове чудо’, ТОВ «Фрутек» – ‘Карака Блек’, ‘Лох Тей’, ‘Натчез’, ‘Уошта’, ‘Бестрана’. Вирощуванням садивного матеріалу порічки займаються такі підприємства: ТОВ «Плантекс» та ТОВ «Фрутек» – сорт ‘Ровада’. Вирощуванням садивного матеріалу смородини чорної: ТОВ «Фрутек» – сорти ‘Ювілейна Копаня’, ‘Тібен’, ‘Орес’, ‘Тісел’, ‘Рубен’, ‘Полбен’, ‘Чорний десерт’, МПЦ «Апекс» – сорт ‘Університетська’, вирощуванням садивного матеріалу чорниці (лохина щиткова): підприємство Губар, ТОВ «Фрутек», ФГ «Хортек» – сорти ‘ВВ001’, ‘ВВ006’, ‘ВВ008’, ТОВ «Плантекс» – сорти ‘ВВ001’, ‘ВВ006’, ‘ВВ008’, ‘Река’, вирощуванням садивного матеріалу чорниці канадської: ТОВ «Фрутек», ФГ «Хортек» – сорт ‘Дюк 120’, лохина щиткова – ТОВ «Фрутек» – сорти ‘Чендлер’, ‘Нельсон’, ‘Дюк’, ‘Блюголд’, ‘Елліот’, ‘Блюкроп’, ФГ «Фруктовий сад АТ» – сорти ‘Чендлер’, ‘Нельсон’, ‘Дюк’, ‘Блюголд’, ‘Елліот’, ‘Спартан’. Вирощуванням садивного матеріалу лохини високорослої займалися такі підприємства: ТОВ «Плантекс» – сорти ‘Пастель’, ‘Сімултан’, ‘Титаніум’, ‘МегасБлу’, ТОВ «Фрутек» – сорти ‘Пастель’, ‘Сімултан’. Вирощуванням садивного матеріалу жимолості голубої займалися такі підприємства: ТОВ «Плантекс», ТОВ «Фрутек», ФГ «Хортек» – сорт ‘Світанок’, ФГ «Фруктовий сад АТ» – сорти ‘Алісія’, ‘Спокуса’. Ліщина велика (фундук): підприємство «Світанок старі маяки» – сорт ‘Тонда ді Джіффані’, ФОП Терещенко М. М. – сорти фундука ‘Барселонський’, ‘Галле’, ‘Косфорд’. Вирощуванням садивного матеріалу мигдалю звичайного займався ФОП Буров В. Л. – сорти ‘Макако’, ‘Пантасебаскіс’.

У 2025 році порівняно з 2021 роком вирощування садивного матеріалу яблуні домашньої зменшилось на 95%, підщепи яблуні – на 86%, груші звичайної – на 98,8%, сливи домашньої – на 99,9%, абрикос звичайний – на 99,9%, персик звичайний – на 96%, суниця садова – на 77,8%, ожина – на 27%, чорниця – на 32,6%, чорниця канадська – на 99,9%, лохина високоросла – на 83,26%, жимолость голуба – на 3,6%, ліщина велика (фундук) – на 90,96%. А виробництво садивного матеріалу агрусу збільшилось в 4,6 рази, малини та порічки – в 1,1 рази, смородини чорної – в 1,3 рази.

Отже, проведений аналіз свідчить про значне зменшення виробництва садивного матеріалу плодових і ягідних культур підприємствами України, що може призвести до зниження темпів оновлення сортименту.

Таганцова М. М.', Кондратенко Н. Г., Чухлеб Л. І.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна

*e-mail: tagancova@ukr.net

ЗБЕРІГАННЯ ОФІЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ У СХОВИЩІ ДОВГОТРИВАЛОГО ЗБЕРІГАННЯ

Збереження автентичності сортів рослин, що охороняються, є важливою складовою системи захисту прав селекціонерів і виконання міжнародних зобов'язань України як держави-члена Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин (UPOV).

Відповідно до статті 10 Акта Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин UPOV (1991), власник прав зобов'язаний підтримувати сорт у стані, який відповідає офіційному опису, а компетентний орган держави має забезпечувати можливість перевірки цієї відповідності. Така перевірка можлива лише за умови належного зберігання насінневого матеріалу, який використовується як еталон для подальших порівнянь.

У законодавстві України ці положення врегульовані Законом України «Про охорону прав на сорти рослин», яким визначено поняття офіційного зразка як посадкового матеріалу, що надається для довготривалого зберігання, а також використовується для встановлення збереженості характеристик сорту в порядку, визначеному Компетентним органом.

Для реалізації зазначених положень у 1997 році в системі охорони прав на сорти рослин було створено сховище довготривалого зберігання офіційних зразків сортів.

Сховище обладнане чотирма камерами довготривалого зберігання з автоматичним регулюванням температури та вологості повітря, а також мобільними стелажними системами, що забезпечують ефективне вико-